



МОРФОЛОГЛАРНИНГ КУНЛИК ИШ ВАҚТИДА ОРГАНИЗМНИНГ ЗЎРИҚИШЛАРИ

Махманазаров Гафур Ахназарович

Alfriganus universiteti Ички касалликлар кафедраси ассистенти

E-mail: gafuraxnazarov@gmail.com

Морфологларнинг иш жараёнининг шароитлари ва табиатини ўрганишда организмга таъсир жараёнининг ўзига хос хусусиятлари (препаратлар аллергиялари, захарли моддалар, патоген микроорганизмлар билан контакт, кўриш анализаторининг зўриқиши, ишчи қўл кичик мушакларининг стереотипик ҳаракатлари, асабий-ҳиссий зўриқиш),

Ҳозирги вақтда Тиббёт соҳалари ичида Морфологларнинг хизмат кўрсатиш ҳажми, техник жиҳозланиш бир-биридан фарқ қилувчи ушбу профилдаги давлат муассасалар Замонавий адабиётларда меҳнатни ташкил этишнинг янги шакллари муносабати билан мурдалар билан ишлаганлар соғлиғининг хавф омиллари ва ҳолати тўғрисидаги гигиеник маълумотлар кам ва тўлиқ эмас, бу эса тадқиқотнинг долзарблигини белгилади.

Тадқиқот мақсади

Морфологларнинг организмнинг функционал ҳолатини ўрганиш.

Материаллар ва усуллар

Кузатиш объектлари 8 та давлат муассасаси, хоналаридаги шифокорлар, урта тиббиёт ходимларининг меҳнат шароитлари, шунингдек, уларда ишлаётган кичик тиббиёт бўлди.

Тиббиёт ходимларини текшириш иш бошланиши куннинг бошида ва охирида ўтказилди. Морфологларнинг ишининг оғирлиги ва зўриқиш мавжудлиги нуқтаи назаридан баҳолаш учун меҳнатни ташкил этишнинг иккита вариантини ҳисобга олган ҳолда иш вақтининг аниқ хронометрик кузатуви амалга оширилди. Бунда одатдаги одатдаги фаолият учун вақт харажатлари, хусусан: тиббий ва диагностик текширувлар, тиббий ҳужжатларни расмийлаштириш, хонадаги юришлар, тик ҳолатда лаборатория учун анализ



олиш, ишлаб чиқаришдан ташқари вақт харажатлари аниқланди. 42 та хронометрик хариталар таҳлил қилинди.

Тадқиқот натижаларига

иш кун охирида Морфологларнинг эътиборнинг паст барқарорлиги урта вакичи тиббиёт ҳодимларининг тестни бажаришга сарфлайдиган вақт кўрсаткичига нисбатан анча юқори даражада намоён бўлиши аниқланди. Морфологларнинг бошқа тиббиёт ҳодимлар билан солиштирилганда сонларни сезиларли даражада камроқ, яъни кун бошида мос равишда $41,9 \pm 2,39$ ва $35,6 \pm 2,33$, кун охирида мос равишда $33,7 \pm 2,17$ ва $43,2 \pm 2,11$ эслаб қолишди. Иш куннинг охирига келиб, 2 та солиштирилаётган тиббиёт ҳодимларининг уртасида гуруҳида фикрлаш функциясининг пасайишини оддий ҳисоблаш операцияси мисолида аниқланди.

Иш кун охирида Морфологларнинг нозик сенсомотор фаолиятининг пасайиши ўрта тиббиёт ҳодимлари ҳамкасбларига солиштирилганда яққол кузатилди, аммо ишонарли даражада бўлмади. Иш кун давомида динамометриянинг сезиларли даражада пасайиши, бизнинг фикримизча, катта физиологик харажатларни талаб қиладиган эскирган, эргономик бўлмаган асбоб-ускуналар билан ишлаш натижасида Морфологларнинг кўлининг яққол чарчасини исботлайди. Сўровнома усулидан фойдаланган ҳолда Морфологларнинг саломатлик ҳолатини субъектив баҳолашда тиббиёт ҳодимлари ўзларининг соғлиқлари бўйича билдирган шикоятлари орасида невротик бузилишлар, хид билиш, овқат ҳазм қилиш тизими, қон айланиш тизими, таянч-ҳаракат тизими ва бириктирувчи тўқима, сезги органларининг патологиялари мавжудлигидан далолат берувчи шикоятлар устунлик қилиши аниқланди. Бироқ, ушбу шикоятларни субъектив равишда қайд этган тиббиёт ҳодимларининг улуши урта тиббиёт ҳодимларининг кичик тиббиёт ҳодимлари гуруҳида юқори бўлди. Шу соҳа ҳодимлари врачлари орасида сабий-хиссий зўриқиш ўрта тиббиёт ҳодимлари гуруҳида (мос равишда 73,5% ва 69,3%) бўлди. Суд тиббиёти ва Патологик анатомлар тиббиёт ҳодимлари орасида соғлиғини “ёмон” деб баҳоланганлар сони 17,6%ни, кичик тиббиёт ҳодимларида эса 20,0% ини ташкил этди.



Хулоса.

Морфологлар уртасида иш ҳажмларини параметрларини, уларнинг иш юкламаси динамикасидаги функционал ҳолатини қиёсий таҳлил қилиш шуни кўрсатдики, Врач(суд тиббиёти ва Патологик анатом) ларнинг иши урта ва кичик тиббиёт ҳодимларининг ишига нисбатан кўпроқ касбий хавф туғдиради.

Адабиётлар руйхати

1. Махманазаров Г.А., О‘ЗBEKISTONDA SIL KASALLIGINING EPIDEMIOLOGIK XUSUSIYATLARI/“KLINIK VA PROFILAKTIK TIBBIYOT JURNALI” 2022 44-48
2. Махманазаров Ғофир Ахназарович., ҚАНДОЛАТ МАҲСУЛОТЛАРИНИНГ ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДА ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ ТАШКИЛЛАШТИРИШ/Vol. 1 No. 7 (2023): INTERNATIONAL JOURNAL OF RECENTLY SCIENTIFIC RESEARCHER'S THEORY 2023 58-61
<https://uzresearchers.com/index.php/ijrs/issue/view/30>
3. Аминов З.З. , Наимова З.С., Гаппарова Г.Н., Курбонов Х.Р. , Махманазаров Г.А. ВЛИЯНИЕ ВЫБРОСОВ АММОФОСНОГО ПРОИЗВОДСТВА НА СОСТОЯНИЕ ЗДОРОВЬЯ ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ/ «Науки о здоровье» 2019 57-61 <https://cberleninka.ru/journal/n/academy>